

már 1851-ben, első tervezetében lefektette és 10 év múltán is ehhez tartotta magát, eszerint az országnak nyelvek szerinti feldarabolását s politikai egységének nyelvek szerinti szétszaggatását a leghevesebben ellenzi, e határon belül azonban a nemzetiségi igényeknek, amit csak „az igazság követelhet, a méltányosság kívánhat, a testvér, testvértől, honpolgár polgártársától igénybe vehet“ megadandónak tanácsolja. Így adminisztratív példával is szolgál a Felvilágosítások III-ik fejezetében. „Nem volnék ellene — írja — ha a bánáti határörvidék szerbek által lakott részéből s a Csajkás kerületből, ha szükség a szomszéd megyékből is némely szerbek által lakott részek hozzácsatolásával két új megye alkottassék, melyekben a szerb nyelv politikailag is érvényesíthessék, más fajoknak és nemzetiségeknek sérelme nélkül.“

Horvát-, Tót- és Dalmátországok ügyeiben Kossuth azt vallotta, hogy ezek szuverén államok, „melyek kirekesztően maguk bírnak szuverén joggal magukról rendelkezni.“ Saját tetszésüktől függ, akarnak-e a magyarsággal történelmi kapcsolatba visszalépni, vagy magyar koronától definitive elválni. — „Váljanak békével s Isten segélje külön útjukon.“

Kossuth a szerb nép harcát a török ellen előre látta és előre tudta, hogy a török alóli felszabadulás után, ha a délszlávok egy államba egyesülnek, a horvátok nem igen számíthatnak, „hogy az a periférián kívül fekvő Zágráb felé gravitálhasson“ „sőt el kell ismernök, hogy sok oknál fogva inkább Szerbia látszik annàk magkövéül hivatva lenni.“

Kossuth prófétai meglátása több, mint fél század múlva valósággá vált. A legújabb közép-európai események pedig egyre realisabb színben tüntetik fel a Dunai Szövetség gondolatát is.

F. B.

Répak pálás

Az ötezer holdas Batáry-tanyán dolgoztak napi harminc krajcárért a lányok. Répát kapáltak s daloltak, mert május volt, mikor is bizseregni szokott a fiatal vér. Egy tejfölös szájú ispánka lovagolt néha a leányokig. Cukrosodott nyálú szájjal bámulta a friss, kapáló leányokat. Szeretett volna dévajkodni velök, de félt, hogy kikacagják. Azután pedig az öreg Batáry Tamás is érkezhethet minden percben. Mint az Orbán lelke, olyan volt az öreg. Két deres lovával egyre a dominiumot járta.

A leányok előtt Jusztina szorgoskodott. Ugyanő kezdte az új nótát, ha a régit már befejezték egy-két sóhajjal a leányok. Jusztina félig úrileány lett volna. Talán a Batáryakkal is rokonságban volt. Kurtanemes parasztlány, amilyen sok van a vidékünkön. Erős csípőjű, pirosarcú, melles. Leghátul pedig a két cigányleány kapált: Petyka és Juliska. Ők nem daloltak. Velük nem álltak szóba a többi lányok. Holott ők is harminc krajcárt kaptak a kapálásért.

Délben a két deressel megérkezett az öreg Batáry. Ordítva hívta az ispánkát, aki lován most is ott ténfergett a répatábla mellett. Szidta az ispánokat az öreg Batáry, hogy a lányok rosszul kapálnak. Kiadta ilyen formán a mérgét és nyomban kegyes kedve támadt. Elballagott az ebédelő lányokhoz.

— Jusztna, Bakos Jusztna.

Jusztna felállott az ebédétől s magát illegetve lépdelt a méltóságos úr elé.

— Hát mi újság Jusztna?

— A két cigányleánnyal van sok bajunk, méltóságos úr.

A méltóságos úr újra kiáltott:

— Hé, cigányleányok. Hogy is hívják? Igen. Petyka, Juliska.

Jön a két cigányleány lomhán az öreg Batáry elé. Láthatóan el vannak csigázva. Nekik illett és kellett legszaporábban dolgozniok. Batáry Tamás kedvvel nézett a két cigányleányra. Mert Petyka és Juliska bársonyosak, finoman zömökek, szépszeműek voltak. De rögtön Jusztnához fordult a méltóságos úr:

— Hát mi a panasz ezek ellen?

Jusztna méltatlankodva, latoló fontossággal válaszolta:

— Ezek a cigányok a mi korsónkból akarnak inni.

Batáry Tamás a két cigányleányra nézett és álmélkodott:

— Ah, ah. Igaz ez Petyka?

Petyka volt az idősebb és bátrabb s mivel őhozá szólott a méltóságos úr, hát ő válaszolt:

— Igaz. Mi itt mind leányok vagyunk. Mind harminc krajcárt kapunk naponként. A mi szánk is van olyan tiszta, mint az övék. És nekünk falucsúfjára külön korsót hoznak. Azért sem kell. Mi az ő korsójukból akarunk inni.

Batáry Tamás vakarta a fejét. Magához intette az ispánkát:

— Ispán úr, hozzanak ide minden reggel négy-öt nagy korsóvizet. Hadd válogassanak a leányok.

Petyka szemtelen hirtelenséggel vágott közbe:

— Az nem ér semmit, méltóságos úr. Mi abból a korsóból akarunk inni, amiből a többiek isznak.

Jusztna gunyosan háhofázott s a méltóságos úr gondolkozott. Ilyen két szép leány. Ezeknek ő mindent parancsolhatna. És ezek mindig eljönnek napszámba harminc krajcárért. De a többiek többen vannak. Azokra még nagyobb szükség van. Itt nem lesz jó ítékezni. Bízuk az ispánokra:

— Ispán úr, tegyen igazságot a lányok között. Jusztna, vigyázz, hogy mindenki szorgalmas legyen. Aki nem igyekszik, nem kap tengerikapálást.

Felült kocsijára és elhajtott Batáry Tamás. A leányok munkába fogtak. A két cigányleány a szélén kapált. A leányok még csak egy seregbe se akartak velük állni. Egyébként izzadtak, szenvedtek, de daloltak a leányok. Sietniök kellett s egy kimért táblát ma estig bevégezniök.

Petyka és Juliska majd meghaltak a szomjúságtól. Reggel és délben ittak a csikókútnál. Akármilyen szomjasak voltak, nem akartak a külön korsóhoz nyúlni. Ők is Batáry Tamás nap-

számosai. Ők is leányok és fiatalok.

A többi leányok pedig korsójukat elrejtették egy közeli fűzesben és daloltak. És kacagták a cigányleányok keserűségét. Mind koldúsok voltak. Kenyeret és kicsi avas szalonnát ettek. Ha majd a hét végén kikapják a pénzüket, háromszor annyi se volna elég csak az adósságra. Még jó, ha egyik-másiknak az apja meg nem issza a kis pénzt vasárnap a kocsmában. De gögösek voltak és ez jól esett nekik. Vasárnaponként alázatosan kullogtak be a napszámukért a Batáry-kastélyba, de akkor is különválva mentek. Soha sem a cigányleányokkal együtt.

Ez esetben úgy volt, hogy a leányok be se mennek a faluba, mert már reggel ötkor úgysis munkába kell állni. És a falu messze van. És olyan szép, nyáriás az éjszaka.

Petyka és Juliska persze külön csináltak maguknak éjjli szálást. Messze a többi leányoktól. Ők nem nótáztak, de aludni nem tudtak. Már késő volt s csendes minden. Éjfél lehetett s megszólalt Petyka:

— Gyere Juliska.

Lábujjhegyen megindultak a fűzes felé. Csöndben, óvatosan, sokáig keresgéltek, végre megtalálták a korsót. Be volt pólyázva zöld sással. Petyka óvatosan lehántotta a sást. Fölkapta a korsót s ivott. Mintha nem pelyhűdt víz volna, hanem az élet, a boldogság, az álmok teljesülése: úgy itta:

— Igyál Juliska.

És Juliska is ivott. Áhitatosan, sokat. Azután ismét bepólyálták a korsót, holott alig volt már benne.

Reggel pedig mentek a korsóhoz a többi leányok. Vihogva mondták egymásnak:

— Nem nyúlt hozzá senki. Ebből nem iszik ám cigány.

És boldog arccal vették föl a kapát, hogy harminc krajcárért dolgozzanak a méltóságos Batáryak üdvére. És a cigányleányok is boldogok voltak e napon. És így folyik ám a répakapálás szép Magyarországon.

Ady Endre (1906)

Ady Endre

(A Hid-Könyvtár Ady-füzetének margójára)

Ady Endre a magyar történelmi folyamat legmélyebb értelmű, titkos jelentőségű, küldetéses kiteljesedése. Igaz emberéletre és igaz magyar sorsra vezérlő kalauz, a legsúlyosabb sodrású magyar költő. Soha egy költő népe történelmének, örök forradalmi indulatának, a népi-faji géniusz lendítő lázának ilyen forró, ilyen tudatos edénye nem volt, mint Ady Endre. A Mindent akarata és bírta, a valóban és ma valóban, mint valaha, ő és csak ő, a harcoss, a forradalmas, a fájdalmas, tragédiás Ady jelenti és jeleníti a magyar Mindent és az Ember Mindenét.

A magyar Jövő — Ady Endre.